

○ قادر کریمی‌راد، فرهنگ کاربردی صنعت بیمه، تبریز: گلباد، چاپ اول، ۱۳۸۱، رقعی، شمیمز.

تا دو دهه پیش، بیش از یک یا حداکثر دو فرهنگ انگلیسی - فارسی معتبر در بازار کتاب ایران وجود نداشت که مرجع اصلی بسیاری از کاربران در سایر رشته‌های تخصصی نیز بود. کوچک شدن جهان و گسترش ارتباطات بین ملل در چند دهه گذشته، نیاز به فرهنگ‌های تخصصی را بیشتر کرد و از کارایی فرهنگ‌های مذکور هرچه بیشتر کاست. به همین دلیل در یکی دو دهه اخیر شاهد تألیف و نشر فرهنگ‌های دوزبانه زیادی، اعم از تخصصی و عمومی بوده‌ایم.

به هرحال این جریانی خجسته و مؤثر بوده و توانسته است بسیاری از نیازهای کاربران را پاسخ گوید. ولی متأسفانه ضعیف بودن سنت نقد باعث شده است که تعداد زیادی تالیفات کم مایه و مخلوطی که معلوم نیست انگیزه و هدف مؤلفان آنها چه بوده است در بازار کتاب نشر یابد و تأثیر نامطلوب خود را بر کسان زیادی بگذارد. هدف این نوشته بررسی یکی از همین تالیفات است.

لازم به ذکر است که روی جلد کتاب، آرم بیمه ایران چاپ شده است و کتاب مزین به مقدمه‌ای به قلم آقای دکتر سیدمحمد عباس‌زادگان مدیرعامل محترم بیمه ایران است.

پیش از آنکه به بررسی کتاب بپردازم، این توضیح لازم است که اگر فرهنگ را معادل دیکسیونر بگیریم، به مجموعه‌ای از واژگان گفته می‌شود که به ترتیب الفبایی تنظیم و توصیف شده‌اند.

بنابراین، با توجه به اینکه در کتاب مورد بررسی، واژه‌ها توصیف نشده و فقط معادل یا معادل‌هایی برای هر واژه آورده شده است، نام واژگان یا واژگان تخصصی برای آن مناسب‌تر است.

فرهنگ کاربردی صنعت بیمه شامل حدود ۱۵۰۰ واژه به ترتیب الفبایی است که هم بر مبنای انگلیسی و هم بر مبنای فارسی مرتب شده‌اند. حدود بیست درصد اصطلاحات جمع‌آوری شده در این کتاب

○ خسرو صبری

فرهنگ کاربردی صنعت بیمه

است که تلاش در زمینه این امر خطیر با دقت و تعهد بیشتری صورت گیرد. متأسفانه کتاب «فرهنگ کاربردی صنعت بیمه» توقع اهل صنعت را از این جنبه برنیآورده است و در آن کاستی‌های بسیاری است که با تورقی سطحی قابل مشاهده است. آنچه که بعداً خواهد آمد صرفاً نمونه‌هایی هستند و نه تمام موارد.

۱. در این کتاب حداقل اصول فرهنگ‌نویسی، مثل مشخص کردن نقش دستوری واژه‌ها رعایت نشده است. از جمله تمام واژه‌ها با حروف بزرگ شروع شده‌اند و تخصیص حروف بزرگ صرفاً به اولین حرف اسامی خاص رعایت نشده است.

۲. با حساب سرانگشتی می‌توان نتیجه گرفت که حدود پنجاه درصد از واژه‌های این کتاب شامل واژه‌های عام و ابتدایی و یا غیر مرتبط با صنعت بیمه است. این واژگان سرشار از واژه‌هایی چون Tire, Town, Course, Yearly, Year, New, Book Many, Kilometer, wood, wire, Thousand, Answer, Zero, Soap, Often, Oil, و... است.

توجه داشته باشید که این واژه‌ها به عنوان سرواژه و اصطلاحات بیمه‌ای آمده‌اند، نه اینکه در ترکیب به کار رفته باشند.

بخشی از پنجاه درصد فوق‌الذکر شامل عبارت‌ها و فصل‌های ترکیبی بسیار متداول و عمومی است که بعضاً برای آنها معادل اشتباه آورده شده است. از جمله:

،Mentioned above .Look for .Keeping secre
،In general ،In caset ،In addition to etc ،Ifso ،In Full
... و Suchas

۳. ظاهراً متن کتاب پس از اولین حروفچینی مقابله و غلطگیری نشده است، زیرا اشتباهات فاحش تاپیی و نیز تکرار واژه‌ها در آن زیاد به چشم می‌خورد. برای نمونه: bli به جای bill، long به جای along، geograply به جای geography، Concil به جای Council، loading به جای lading، Seisure به جای Seizure و... و Seizure

شامل اصطلاحات تخصصی بیمه‌های بازرگانی و بقیه شامل واژه‌هایی با کاربرد عمومی و یا واژه‌هایی است که در حوزه‌های مرتبط با بیمه کاربرد دارند.

فهرست منابع و مأخذ کتاب، ۱۲ مورد است که عمده‌ترین آنها فرهنگ اصطلاحات بیمه بازرگانی تألیف آقای دکتر جانعلی محمود صالحی و فصلنامه‌های بیمه مرکزی ایران می‌باشند و به جز دو مورد ناشر و سال انتشار مأخذ نیامده است.

متأسفانه سابقه قلمی مؤلف برای راقم این نوشته روشن نیست و شخصاً به تألیفی از ایشان برنخورده‌ام. به ویژه اینکه به یقین می‌توان گفت که ایشان در زمینه بیمه‌های بازرگانی کتاب و یا حتی مقاله‌ای تألیف نکرده‌اند.

پیش از اینکه نگاهی به این فرهنگ بیاندازیم، بیان این نکته لازم است که صنعت بیمه ایران از لحاظ دارا بودن فرهنگ یا واژگان تخصصی بیمه بازرگانی بسیار ضعیف است. تنها تلاش منسجم و به بار نشسته در این زمینه، کتاب «فرهنگ بیمه و بازرگانی» تألیف آقای دکتر جانعلی صالحی است که برای اولین بار در سال ۱۳۶۷ به همت بیمه ایران چاپ و به دست علاقه‌مندان رسید.

این فرهنگ ضمن اینکه توصیفی است، به پنج زبان معادل‌هایی برای هر اصطلاح آورده است. و به علت این که چه از جنبه معادل‌سازی و چه از جنبه چاپ و نداشتن اغلاط چاپی مجموعه‌ای معقول و کم خطاست، در زمانه خود، تلاشی قابل ستایش بوده است. متأسفانه در حال حاضر به علت تعداد کم اصطلاحات و گذر سالیانی حدود پانزده سال از تألیف آن، از حالت روزآمد خارج شده است.

البته در زمینه فرهنگ‌نویسی، در نشریات بیمه‌ای تلاش‌هایی جسته و گریخته‌ای صورت گرفته و می‌گیرد که به علت به سرانجام نرسیدن و تبدیل نشدن به مجموعه‌ای کامل، هیچ‌گاه پاسخگوی نیاز دست‌اندرکاران این صنعت نبوده‌اند. بنابراین نفس تلاش برای تألیف یک واژگان تخصصی بیمه به دلایل فوق‌الذکر، به خودی خود قابل تقدیر است، ولی به لحاظ اهمیت واژگان یا فرهنگ‌نویسی، مغتنم این

اصطلاح انگلیسی	معادل ارائه شده	معادل صحیح
Suitor	طرف دعوا	خواهان، مدعی، شاکی
skin diseases	بیماری‌های امراض (جلدی)	امراض جلدی، بیماری‌های جلدی
sprinkler system	آب افشان‌های اتوماتیک	سیستم‌های آب فشان
voter	صاحب رای	رای‌دهنده
Trustworthy	طرف اعتماد	قابل اعتماد، مطمئن
underwriter	هزینه بیمه‌نویس	تعهدکننده بیمه، بیمه‌گر
unpacked	گشودن بسته‌بندی، باز کردن بسته‌بندی	[بار یا محموله] باز شده
goods in transit	کالاهای در حرکت	کالاهای در جریان حمل
site inspection	بازدید در محل	بازرسی از محل (کارگاه یا ساختمان)
faulty design	خطای طراحی	طراحی نادرست یا ناقص
paidup value	سرمایه مخفف	ارزش پرداخت شده
pipeline premium	حق بیمه بین راهی	حق بیمه خطوط لوله
reinsurer	اتکاگر	بیمه‌گر اتکایی
regulations	آئین نامه	مقررات، قواعد، قوانین
ship of a shame	کشتی‌های شرم‌آور	کشتی‌های بی‌قابلیت؛ کشتی‌های بی‌ارزش

همچنین بعضی از اصطلاحات دو یا سه بار پشت سر هم تکرار شده‌اند. برای مثال: *Index, Blood money, Wirlpool, Oversea, Vessel, Pulverize, Split, Value* و... معادل بسیاری از اصطلاحات بیمه‌ای و یا وابسته نادرست و یا نادقیق‌اند و این ایراد نه تنها در ارتباط با اصطلاحات تخصصی بلکه در ارتباط با واژه‌های پیش‌پا افتاده نیز به چشم می‌خورد. چند نمونه که نیاز به توضیح بیشتری دارند عبارتند از:

- برای *waive* معادل عدول و عدول کردن آورده شده است، در حالی که به معنای انصراف، اعراض و ترک دعوا است. به معنای دقیق‌تر، واژه *waive* زمانی به کاری می‌رود که یک طرف دعوا از حقی که به موجب قرارداد به وی تعلق دارد صرف‌نظر می‌کند؛ مثلاً، حق بیمه‌گر از آگاهی از اطلاعات مهم مربوط به موضوع بیمه، در حالی که عدول به معنای سرپیچی و عدم انجام وظیفه‌ای (حال به موجب قرارداد شفاهی، کتبی و یا عرف) است که به عهده شخصی گذاشته است.

- برای اصطلاح *group credit insurance* معادل، بیمه عمر وام مانده بدهکار گروهی آورده شده است. در حالی که این معادلی است برای: *assurance group credit life*

- برای *loss ratio* که سال‌ها است در صنعت بیمه، معادل ضریب خسارت برای آن پذیرفته شده و جا افتاده است، معادل، «نسبت خسارت به حق بیمه»، آورده شده است، نسبت خسارت به حق بیمه توصیف این اصطلاح است و ضریب خسارت کوتاه‌تر و زیباتر است.

- برای *"theft pilferage and non"* معادل «دزدی» آورده شده است. گذشته از اینکه بین *theft* و *pilferage* لازم است علامت کاما گذاشته شده و به جای *non, non* آورده شود. در آن صورت نیز مفهوم آن «دزدی، دله دزدی و هیچ کدام» می‌شد. *non* به صورت پیشوند صفت ساز و قید ساز به کار می‌رود. علاوه بر آن در فرهنگ‌نویسی معادل‌سازی برای عباراتی که بین آنها حروف ربط وجود دارد، رایج نیست.

- برای عبارت *investment portion of the premium*

معادل حق بیمه پس‌انداز آورده شده است. «حق بیمه پس‌انداز» همانند «حق بیمه باربری» و یا «حق بیمه آتش سوزی»، مضاف مضاف‌الیه است و مفهوم حق بیمه یک پوشش خاص را به ذهن می‌رساند. در حالی که مفهوم عبارت فوق آن بخش از حق بیمه است که از محل سرمایه‌گذاری حاصل شده و یا در سرمایه‌گذاری از آن استفاده می‌شود.

به هر حال در فرهنگ‌های انگلیسی به انگلیسی بیمه که در اختیار داشته‌م چنین اصطلاحی نیافتیم.

برای عبارت **against all risks**، معادل بیمه تمام خطر آورده شده است که معادلی است برای **all-risks insurance**. معادل عبارت فوق‌الذکر «در برابر همه خطرات» است که اصطلاح مرجع آن نیز در هیچ فرهنگ انگلیسی به این شکل نیامده است. برای هر دو واژه **blockage, blockade** معادل «سد» آورده شده است.

در حالی که اولی هم اسم و هم فعل و به معنای محاصره، سدبندی کردن و ممنوعیت ورود و خروج کالا است. **blockage** صرفاً اسم است و به دو مفهوم زیر به کار می‌رود:

- ۱- آن چیزی که موجب گرفتگی هر جریان فیزیکی است. یعنی مفهوم «گیر».
  - ۲- حالت و وضعیت گرفتگی هر جریان. یعنی گرفتگی، راه بندن یا وقفه.
- برای واژه **cancel**، معادل‌های لغو کردن و ابطال آورده شده است. ابطال معادلی است برای **void** که در همین کتاب نیز (البته بدون رعایت قواعد دستوری) مقابل آن آمده است. ولی از آنجا که احتمالاً مؤلف تفاوت باطل کردن و لغو کردن را نمی‌دانسته هر دو را برای **cancel** آورده است.

ابطال زمانی مصداق می‌یابد که شرایط اساسی عقد قرارداد از ابتدا وجود نداشته باشد که در صورت وقوف هریک از طرفین به این نقیصه، قرارداد از زمان شروع باطل محسوب می‌گردد. فسخ حالتی است که در آن یک یا چند شرط از شرط‌های قرارداد توسط یک یا هر دو طرف رعایت نمی‌شود که در این صورت از زمان وقوف به عدم رعایت شروط قرارداد، قرارداد فسخ می‌گردد. فسخ معادل حقوقی لغو برای واژه **cancel** است.

برای اصطلاح **bailee**، معادل متصدی باربری آورده شده است. این اصطلاح حقوقی و به معنای امین و امانتدار است و چون متصدی باربری از زمان تحویل گرفتن کالا تا رساندن آن به مقصد امانتدار محسوب می‌شود، ممکن است با کمی تسامح و با هدف اشاره به این مسئولیت در بعضی از متون آن را معادل متصدی باربری به کار برند، همانطور که ممکن است درباره متصدیان خشکشویی که لباس دیگران نزد آنان به امانت است به کار رود. بهر حال در هیچ کدام از

فرهنگ‌های انگلیسی بیمه در دسترس واژه **bailee** به عنوان متصدی باربری تعریف نشده است. بلکه همان امانتدار و یا کسی که موقتاً اموالی را که در مالکیت دیگری است تصاحب می‌کند، تعریف شده است.

برای عبارت **property damage liability**، معادل مسئولیت مدنی خسارت مالی آورده شده است که معادل درست آن مسئولیت مدنی آسیب به اموال است. مالی معادلی است برای **financial**.

بهر حال آنچه که در بالا آمد، صرفاً بخشی از کاستی‌ها و کژی‌های این واژگان است و بررسی کامل‌تر آن فرصت بیشتری می‌طلبد که مطمئناً از وقت صرف شده برای تألیف آن بیشتر خواهد بود.

مؤلف در فهرست منابع، تعدادی منابع فارسی نیز آورده است. در نتیجه ممکن است این تصور برای استفاده‌کنندگان پیش آید که معادل‌های ارائه شده در این کتاب همان است که در این مراجع به کار رفته‌اند. در حالی که من که با این مراجع سروکار داشته و خود علاقمند به جمع‌آوری واژگان بیمه هستم این موارد اشتباه را در آنها نیافته‌ام. گهگاه پیش خود فکر می‌کنم، اصولاً انگیزه چنین تألیفی چه می‌توانسته است باشد و مؤلف به

چه نیازی پاسخ گفته است. همین پرسش دربارهٔ مسئول محترم بیمه ایران که شتابزده مقدمه‌ای حاکی از تأیید کتاب بر آن افزوده‌اند نیز صادق است. اگر بخواهیم از جنبهٔ اخلاقی و با توجه به اصل کانتی «اهمیت انگیزه در اعمال انسان» با این تألیف برخورد کنیم، متأسفانه پاسخ خشنودکننده‌ای نمی‌یابیم.

همانطور که قبلاً گفته شد، حدود پانزده سال پیش، بیمه ایران کتاب «فرهنگ بیمه و بازرگانی»

تألیف دکتر جانعلی صالحی را که شامل توصیف حدود ۱۲۰۰ اصطلاح بیمه‌ای همراه با معادل‌های آنان به پنج زبان بود، منتشر کرد. هر چند این کتاب در حال حاضر پاسخگوی نیازهای فعلی صنعت بیمه نیست، ولی در زمان خود حرکتی بود پر ارج و پاسخگو. به همین علت انتظار می‌رفت که قدم‌های بعدی به جلو، کامل‌تر و درخور زمانه باشد.

انتظار می‌رفت که باتوجه به گسترش صنعت بیمه در جهان و نیاز به ارتباط‌های بین‌المللی، مسئولان محترم «صنعت» تهیه یک فرهنگ معتبر بیمه‌ای را به عنوان نیازی عاجل در دستور کار بخش‌های پژوهشی - آموزشی خود قرار دهند. نه تنها این نشد، بلکه در مقابل، هرگاه این ضرورت توسط علاقمندانی مطرح گردید و یا کسانی داوطلب انجام آن شدند، این سنگ بزرگ به میان گذاشته شد که این کاری است عظیم، فرهنگستانی و خطیری که نایست انجام آن را سهل انگاشت و سرسری گرفت. حال آنکه خطیر بودن کار به معنای فراموش کردن انجام آن نیست، بلکه همت بیشتر و برخورد جدی‌تر و متعهدانه‌تر می‌طلبد.

